

VLADAS LISAITIS – unikalaus braižo, prabėgančius metus kūriniais įprasminantis dailininkas

Šiomet unikalaus braižo ir savo kūryba vis atsinaujinantis dailininkas Vladas Lisaitis peržengia 85-erių metų ribą. Bet, kaip jis pats sako, metų neskaičiuoja ir apie sukaktis, jubiliejus garsiai nekalba, nes juk laikrodžio rodyklės kasmet ne atgal sukasi, o „mene gali pasislėpti, kad niekas nematytų metų. Yra tik kūryba, o metai... kažkur kitur“.

Vis dėlto tokios garbingos sukakties proga Mažeikių muziejuje vasarą buvo surengta V. Lisaičio naujausių tapybos darbų paroda. Ankstesniais metais savo kūrybą dailininkas čia yra jau ne kartą eksponavęs, ir ne tik. Šiam muziejui jis yra padovanojęs apie 500 savo tapybos, grafikos kūrinių, plakatų, ekslibrisų, kt. Šiomet, pristatant parodą Mažeikių muziejuje, ši kolekcija pasipildė dar dviem jo darbais – Žemaičių kunigaikščio Mažeikos portretu ir paveikslu „Vaidilutė Aglona“, kuriam sukurti dailininkas įkvėpimo sėmėsi iš P. Dundulienės knygos „Senovės lietuvių mitologija ir religija“. 2005 m. šiame muziejuje surengęs personalinę raižinių parodą „8-osios civilizacijos stebuklas“ jam dailininkas padovanojo rekordinio dydžio paveikslą– 1,55 × 6,00 m dydžio akvarelę „Žemaičių kunigaikštis Mažeika Ventos slėnyje“, kuris įrašytas į Lietuvos rekordų knygą.

Dailininkas gimė 1939 m. Radviliškyje, vėliau gyveno Mažeikiuose, čia mokėsi, kartu su broliu – šio krašto teniso legenda, sporto treneriu, organizatoriumi Helmutu Lisinu daug kartų gynė Mažeikių garbę sporto varžybose, 1960 m. baigė Merkelio

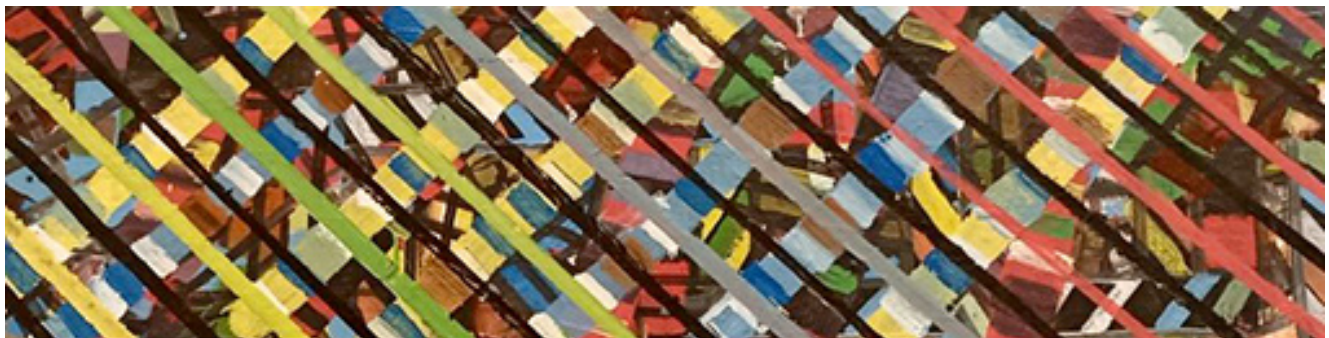

„Užuomazgos“. 2008 m. Dailininkas Vladas Lisaitis. Kartonas, tapyba. 122,5 x122 cm. Mažeikių muziejus, GEK MM 41389. Fotografas A. Baltėnas

Račkausko vidurinę mokyklą, tad, jaunystėje suaugęs su savo žeme, kaip pats sako, „*nors aš ir gimiau Radviliškyje, bet širdyje aš iš Mažeikių*“.

Dailė jį traukė nuo mažens. Kaip yra sakęs brolis Helmutas, anot jų mamos, „*Vladas jau gimė su pieštuku rankoje. Katinėlius, zuikėlius pradėjo piešti būdamas vos 2–3 metų*“. Augant domėjimasis menu vis augo. 1966 m. baigė Vilniaus dailės akademiją, 1967 m. tapo Lietuvos dailininkų sąjungos nariu. Jis plačiai žinomas kaip grafikas, akvarelistas, tapytojas, dizaineris. Kuria ir parodose eksponuoja akvareles, reljefinę tapybą, taikomąją grafiką, monotipijas, estampus, metalo plastiką, medžio raižinius, plakatus, pašto ženklus, ekslibrisus, firmų ženklus, knygų iliustracijas. Jo prioritetas – didelio formato grafika, akvarelė, tapyba.

V. Lisaitis, kalbėdamas apie savo kūrybą, atvirauja: esu „*nenuorama, visais laikais išgalvodavau naujų technikų. Techniškai reikia daryti, technika yra daili-*

V. Lisaičio kūrinio fragmentas Nuotrauka iš RKIC archyvo

Iš kairės: dailininkas Vladas Lisaitis 2024 m. Mažeikių muziejuje surengtoje jo naujausių tapybos darbų parodoje. Fotografė T. Balčiūnienė; „Vytis“ 1999 m. Dailininkas Vladas Lisaitis. Popierius, plastiko raizginys. 59 x 84,5 cm. Fotografas A. Baltėnas. Mažeikių muziejus, GEK MM 41289.

ninko pagrindas. Man menas gimsta fiziškai braižant, apdorojant medžiagą – ar tai būtų akvarelė, ar monotipija, ar tapyba. Aš turiu ją būtinai braižyti, negaliu tepti, tapšnoti dažų. Aš kaip artojas ariu, draskau žemę. Gal tai paveldėta iš protėvių. Negaliu pasakyti, kokia mano mylimiausia tema. Man patinka ir praeities, istorijos, senų civilizacijų motyvai [...], man patinka ir abstrakcijos. O visa tai, ką darau ir dariau, stengiuosi perleisti per savo prizmę netradiciškai. Nežinau, kaip dirbsiu rytoj, poryt, už metų. Vis norisi save išbandyti sudėtingesnėse kompozicijose, formų įvairovėje, aš neprisirišu prie vieno ir to pačio štampinio elemento, ir vis noriu kitaip padaryti.

Mano kūriniai – abstrakcijos. Jose – liūdesys, džiaugsmas, nostalgija, jėga... Tai nematoma, bet jaučiama. Ne kiekvienam pavyksta, kad nuotaika būtų perduota ir paliestų žiūrovą. Nuotaiką sukelia forma – taškai, potėpiai, linijos. Jos turi būti išraiškingos, „judėti“. Reikia nebijoti rizikuoti, ieškoti nauja. Niekas negali kartotis, nes bus neįdomu. Stengiuosi dirbti drąsiai ir novatoriškai. Menininkas turi provokuoti ir nebijoti kritikos. Nekritikuojamas tik tas, kas nedaro nieko.“

Dailininkas itin aktyviai dalyvauja parodinėje veikloje. Jo kūriniai yra eksponuoti daugiau kaip 400 parodų, surengtų Lietuvoje ir kitose pasaulio šalyse – Argentinoje, Australijoje, Azerbaidžane, Belgijoje, Estijoje, Italijoje, JAV (Niujorke, Čikagoje, Kolorade), Japonijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Norvegijoje, Olandijoje, Rumunijoje, Rusijoje, Slovėnijoje, Suomijoje, Švedijoje, Šveicarijoje, Ukrainoje, Vokietijoje, Afrikos žemyne ir kt. Daugelyje jų yra pelnęs apdovanojimus. 1976 m. jis tapo Baltijos šalių firmos ženklų laureatu, 1989, 1992 m. – Baltijos šalių akvarelės laureatu, 1992 m. buvo apdovanotas Tarptautinio plenero didžiuoju medaliu, 1992 m. Lietuvoje vykusiame pašto ženklų konkurse V. Lisaičio darbas buvo pripažintas gražiausiu. Tarp aukščiausių jo apdovanojimų yra ir 1979 m. gauta Lietuvos kultūros ministerijos premija, 1984 m. – tos pačios ministerijos diplomai, 1983 m. Kolorade (JAV) įteiktas pasaulinės plakato parodos garbės diplomai, 2007 m. – agentūros „Faktum“ diplomai „Lietuvos rekordas“ už didžiausią akvarelę, sukurtą (Nukelta į 52 p.)

V. Lisaičio kūrinių fragmentai. Nuotraukos iš RKIC archyvo Lietuvoje, ir kt. 2022 m. dailininkas apdovanotas Mažeikių rajono savivaldybės Garbės ženklu „Už nuopelnus Mažeikių kraštui“.

Jo kūrinių yra įsigijęs Lietuvos nacionalinis dai-

lės muziejus, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Lietuvos kultūros fondas, Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatras, Japonijos Kioto municipalinis meno muziejus, Tokijo Sakima art muziejus, Briugės meno muziejus, Latvijos Cesio muziejus, Sankt Peterburgo meno filosofijos galerija, Žemaičių dailės ir Mažeikių muziejai, Biržų krašto muziejus „Sėla“, Vilniaus viešbučiai „Centrum“, „Šarūnas“, „Mano Liza“, „Senatoriai“, „Europa city“, Savanoriška krašto apsaugos tarnyba, Lietuvos paštas, Plaukymo pramogų centras, draudimo firma „Finsaltas“, firmos „Grunto valymas“, „AlfaLaval“, Norvegijos karališkoji šeima, Olandijos Besbo Irene Tilburg, Vokietijos Sylto rotary klubas, o taip pat kelios medicinos įstaigos, kavinės ir kt., daugelis privačių asmenų, kolekcionierių įvairiose pasaulio šalyse. Dailininko darbų yra paskelbta įvairių parodų, kuriose dalyvavo, kataloguose, taip pat ir įvairiuose kituose dailės leidiniuose.

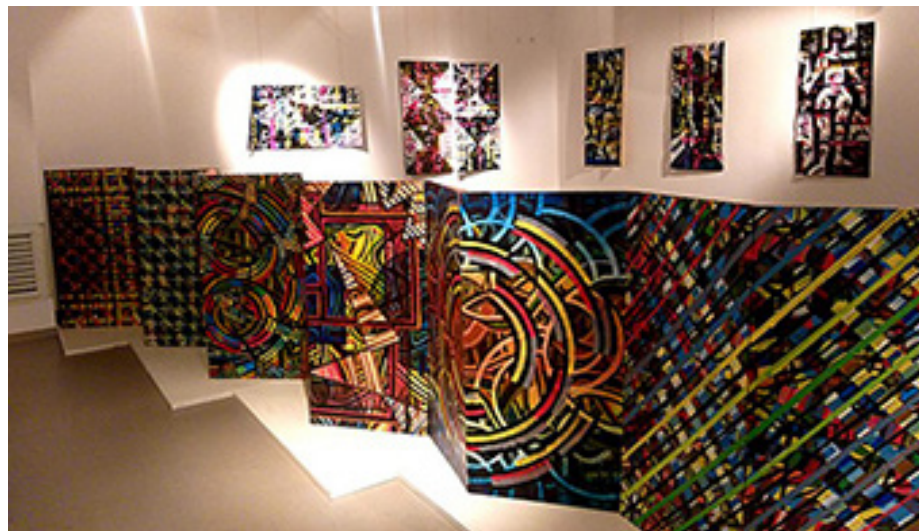
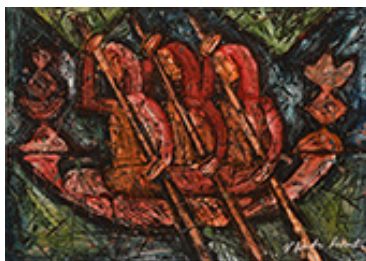
Menotyrininkų, parodų kuratorių mintys apie V. Lisaičio kūrybą

„Menininko grafikos darbai atskleidžia autentišką braižą – išgrynintą, naudojant skirtingų klišių kombinacijas kūrinys. Lisaitis kuria improvizuodamas, keldamas vis naujus iššūkius. Kūrinyje skleidžiasi intuityviai parinktos spalvos, linijos, formuojančios dinamiškas suvaldytas kompozicijas. Lisaičiui būdingas veržlumas ir improvizacija leidžia jo kūrinius matyti iš skirtingų pusių, įvairiomis kryptimis, to dėka jo kūriniai yra nuolatinėje pokyčių fazėje. Lisaičiui svetimas literatūrinis pasakojimas kūriniuose, jam svarbiau vaizduoti neatpažintus simbolius, kuriais klojamas kūrinio kontekstas.“

Evelina Januškaitė-Krupavičė, menotyrininkė, Lietuvos dailininkų sąjungos projektų ir parodų kuratorė

***

„Lisaitis kuria improvizuodamas, keldamas sau naujus iššūkius, peržengiančius tradicines technologines ribas. Jo kūriniuose dominuoja spontaniškumas, ekspresyvumas, o kūrinys, kaip teigia pats autorius, turi akimirksniu sukelti tam tikrą emociją, išpūdį. Kūrinyje skleidžiasi intuityviai parinktos spalvos, linijos, formuojančios dinamiškas, suvaldytas kompozicines struktūras. [...] Lisaičio tapybinės monotipijos iš pirmo žvilgsnio atrodo abstrakčios, tačiau ilgiau

Kairėje – dailininko V. Lisaičio kūriniai (nuo viršaus): „Neringa“. 1995 m. Popierius, monotipija 60 x 85 cm. GEK MM 18876; „Vaidilutės“. 1995 m. Popierius, monotipija. 60 x 85 cm. GEK MM 18879. Abu kūriniai saugomi Mažeikių muziejuje. Fotografas A. Baltėnas 2024 m. vasarą Mažeikių muziejuje vykusios Vlados Lisaičio tapybos parodos fragmentas. Nuotrauka iš Mažeikių muziejaus archyvo

jas stebint ryškėja skirtingomis detalėmis jungiami konkretūs vaizdiniai, pasikartojanti ritmika. Autoriaus darbai kupini vitališkumo, entuziazmo bei energijos. Tai atskleidžia jo veržlią, aktyvią asmenybę, kuri darbuose reflektuojama ir pasirinkta kontrastinga, ryškiaspalve, dėl to drąsia, kolorito derme. Lisaičiui svetimas literatūrinis pasakojimas kūrinuose, jam svarbiau vaizduoti (ne)atpažintus simbolius, kuriais klojamas kūrinio kontekstas.“

Citata iš galerijos „Arka“ internete paskelbtos informacijos apie V. Lisaičio kūrybą (adresas: <https://www.arkagalerija.lt/visos/parodos/vladas-lisaitis-konfiguracijos>)

***

„Atrodytų, kad savo tapybinėse kompozicijose jis naudoja visiems tapytojams įprastas raiškos priemones: spalvą, liniją, ritmiką, kompozicines struktūras, bet vizualiai jis ryškiai išsiskiria tarp kolegų. [...] Žaisdamas linijų formų įvairove, spalvinėmis dermė-

mis, kintančiomis struktūromis, abstraktumu, jis išlošia begalybę niekada nepasikartojančių variantų. Variantiškumas numatytas ir slypi ne tik darbo sprendimu, bet ir eksponavimo galimybėmis – kiekvienas darbas eksponuojant gali būti pasuktas įvairiomis kryptimis. Galimas, sakykim, keturių kompozicijų jungimas į vieną savarankišką bloką arba vienos kompozicijos padalijimas į atskiras dalis, kurios komponuojamos didelio formato kompozicijos plokštumoje. Taip iš turimų darbų sukuriama nauja vizualinė kokybė.

Vizualiai jo tapybinės kompozicijos savo abstraktumu, ritmika, nuotaičių kaita asocijuojasi su muzika, kuri nenutrūkstamai varijuoja, atrodanti kartais vienoda, bet kartu nuolat besikeičianti garsų ir spalvų improvizacija. Patekęs į aplinką tarp daugelio V. Lisaičio darbų, pasijunti tarytum šiuolaikinės muzikos koncerte, kur garsai virtę spalvomis, formomis, kur jų nesibaigiančioje kaitoje galima pajauti jėgą ir subtilumą, įtampą ir ramybę, dramatiškumą ir žaismingumą. Tuomet dar kartą suvoki, kad tai V. Lisaičio sielos išraiška ir kad sielos kalba gali būti ne tik girdima, bet ir matoma.“

Prof. Jonas Gudmonas, Vilniaus dailės akademija

***

„Dailininkas Vladas Lisaitis itin savitai ir netikėtai interpretuoja lietuvių ženklų, raštų ir ornamentų tradiciją, įtraukdamas ją į keistą, fantasmagorišką, erdvišką linijų ir spalvų tapybos pynę. Meniniame kūrėjo pasaulėvaizdyje susipina archajiniai vaizdiniai ir asmeniniai ženklai, kurie asocijuojasi ir su uolų įbrėžiais ar hieroglifais. Didelio formato monumentalūs architektūriški darbai byloja ne tik vitražui ar mozaikai, bet ir tekstilei, grafiškai artima kalba. Paveikslai traukia žiūrovo akį į ritmišką ir muzikalią kelionę po paslaptinę prigimtinių lietuviškųjų ar pirmųjų universalių archetipinių ženklų ir jų nuorodų pasaulį bei skatina jį naujai atrasti, pajusti ir apmąstyti.“

Dr. Vytautas Tumėnas, etnologas, dailėtyrininkas

Pagal Mažeikių muziejaus pateiktą informaciją parengė Danguolė Želvytė